

NECHCEME NOMINOVÁNÍ ZA KAŽDOU CENU

O změnách na Divadelním Děčíně s odbornou pracovnící NIPOS-ARTAMA Simonou Bezouškovou

Jste-li pravidelnými návštěvníky Divadelního Děčína, může se vám letos zdát, že nezůstal kámen na kameni. Petra Michálka v čele divadla vystřídal Jiří Trnka, změnil se lektorský sbor, poprvé jsou v Děčíně semináře a proměnou prošel i systém, jakým se soubory na celostátní přehlídku vybírají. Proč tolik změn najednou? Ptali jsme se odborné pracovníce NIPOS-ARTAMA Simony Bezouškové:

Začneme od nominací. Lestos poroty na krajských přehlídkách poprvé nemohly nejlepší inscenace nominovat, ale pouze doporučovat. Proč ta změna?

K tomuto kroku jsme rozhodli na doporučení odborné rady z několika důvodů. Vzhledem k tomu, že v současné době je šestnáct krajských postupových přehlídek a počet hracích míst v Děčíně byl snížen na 16 až 18 (záleží na časové náročnosti), byla by doporučení vlastně zbytečná. Navíc se mnohokrát stalo, že nominace z jedné přehlídky nebyla nutně kvalitnější než inscenace z přehlídky jiné jen doporučená. V posledních letech docházelo k jejich evidentnímu zneužívání a nominování za každou cenu. Vrcholem pak byla politováníhodná skutečnost, kdy byla do programu nominována inscenace nesplňující kritéria ani krajské přehlídky. Postupové přehlídky nejsou primárně soutěží a porotci nejsou rozhodčí. Mnohem důležitější je možnost setkání, získání zpětné vazby, případně rady a vzájemná inspirace.

A proč se snížil počet hracích míst?

Původně začínaly prodloužené víkendy ve čtvrtek ráno, divadlo ale zelo prázdnotou. První návštěvníci přijížděli nejdříve ve čtvrtek večer. Proto jsme se rozhodli v obou týdnech začít až ve čtvrtek večer, čímž se snížil počet hracích míst.

Dá se už po prvním roce říct, jestli zrušení nominací přineslo změnu k lepšímu?

Jak už bývá zvykem, veřejnost se rozdělila na dva tábory. Jedni tomu rozumějí a tuto změnu vítají, jiní jsou

Simona Bezoušková,
odborná pracovníce

Jiří Trnka,
ředitel

opona

proti a část z nich vyvolala hysterii. Nejvíce se diskutovalo na webu Amatérské scény, kde podrobně vysvětlují, proč se tak stalo a jakým způsobem pracuje programová rada. Skutečný výsledek jednak uvidíme tady v Děčíně, ale skutečně tento systém může prověřit až čas a chladné hlavy.

Další změnou je nové složení lektorského sboru. Copak provedli původní lektori, že "dostali padáka"?

Neustále dokola opakujeme, že divadlo se nedá měřit ani vážit a že jeho vnímání je subjektivní. Proto jsem se rozhodla, že změním i formát, od kterého si slibuji více diskuse a názorovou pluralitu. Noví členové lektorského sboru nejsou zatíženi starým formátem a navíc sami mohou přinést nové impulsy. To samozřejmě neznamená, že se ti původní do Děčína vracet nebudou.

Ano, například Milan Schejbal letos v Děčíně povede seminář Abeceda divadla. Semináře jsou také novinka. Co si od nich slibuješ?

V poslední době se začínaly množit dotazy na krátkodobé semináře režie, dramaturgie a dílny pro začínající divadelníky. Celostátní přehlídka je samozřejmě ideální příležitostí. Dá se tu skloubit teorie s praxí. A pokud navštívíte přehlídku v obou prodloužených víkendech, bude vás to stát jen dva dny dovolené.

- das -

Václav Havel: Odcházení

POZVAT HAVLA JSME SI NETROUFLI

rozhovor s režisérkou Janou Urbanovou

Proč právě Havel a Odcházení?

Před touto hrou jsme dělali například Augusta od Pavla Kohouta, což byl úplně jiný žánr. Používali jsme živou muziku, cirkusový šraml. Před tím jsme inscenovali Gogolovu Ženitbu, ještě před tím Čechova. Dostala jsem chuť udělat něco současného a Odcházení od Václava Havla mi přišlo jako velmi současná záležitost. Dlouho jsem se rozmýšlela, jestli vůbec mám právo po této hře sáhnout. Není jednoduchá a my jsme v současné době jediný amatérský soubor, který měl tolik opovázlivosti. Tomu, že se jedná o aktuální záležitost, nasvědčují i současné politické události, ukazují se, jaký marasmus politika je. Je mi sedmdesát čtyři let a pravděpodobně již mnoho věcí neudělám. Řekla jsem si, že na závěr bych se mohla pokusit právě o tuto hru. A i kdyby inscenace dopadla špatně, nabít si pusou na slušném textu je vždycky lepší, než udělat plytkou komedii.

Jaké parametry má Havlův text z vašeho úhlu pohledu?

Je to chytrá hra. Je ale i mnohomluvná. Hra o pěti dějstvích je dnes již spíše kuriozitou. Autor si vymínil, že se v textu nesmí škrkat. A každou drobnost, která by se měnila, si vymí-

nil schválit. Já bych si v Odcházení ale stejně škrkat netroufla. Trochu jsem se obávala, aby nám to pan Havel nezakázal, a navíc jsem byla vděčná, že nám povolil změnit dvě nepodstatné drobnosti.

Které?

V původní verzi hry je scéna, kdy se okrajová postava Albína v určitém momentu objeví na jevišti nahý. Vysvětlení zní, že se nahý slunil pod třešněmi a nastydl se. Nahota na jevišti je vždy velmi silný motiv. Když je odůvodněná, jde o působivou záležitost. Už jsme na to zvyklí i na amatérských jevištích a umíme s tím pracovat. Já jsem však nikde nenašla motiv, proč by tam ten mládenec měl běhat nahý. Pan prezident po dvou měsících povolil, že nahý Albín být nemusí. Druhá úprava byla ještě nepodstatnější. Bulvární tisk, který se ve hře vyskytuje, se u Havla jmenuje FUJ. To mě přišlo jednak příliš signifikantní a také to šlo hercům špatně do pusy. Řekli jsme si tedy, že budeme mít Prásk. Dlouho jsme čekali, zda nám to bude povoleno. Ředitelka agentury říkala, že neví, jak to dopadne. Pan Havel se prý moc zlobil i na režiséra Radoka, který ve své inscenaci bulvární plátek vůbec nepojmenovává. Nám to nakonec povolil.

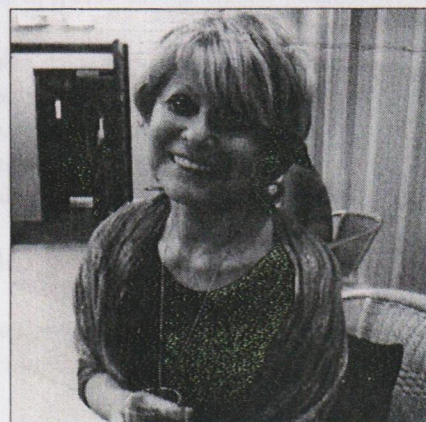
Jak jste představení uchopila?

Je to pokus. Těch několik inscenací, která se v divadlech objevila, zejména ta první režiséra Radoka, jsou vysokými stylizacemi. My musíme představení vytvořit tak, aby bylo přijatelné, aby bylo srozumitelné, ale výšin jevištních metafor a stylizací nejsme schopni ani herecky, ani v jevištním designu. Ale byla to krásná práce. A stála by za pokus i bez odpovídajícího výsledku. S Havlovým textem se dá dělat hodně věcí. Zvolila jsem ten nejkuchynštější. Potěšilo mě, že když jsem jej přinesla, líbil se i hercům. Byli nadšení, a do zkoušek šli s chutí.

Zvali jste na své představení pana Havla?

To jsme si netroufli.

-saj-

ODDANÁ SLUŽBA AUTOROVU DÍLU

Je řada souborů, které už mají tak zavedené renomé, že se objevují opakovaně na žatvě Jiráskova Hronova. DS Kulturního domu v Krupce se mezi ně dosud nezařadil. Objevoval se pravidelně v národních přehlídkách s pověstí poctivého, ukázněného a invenčního souboru. Letos uvedl na děčínské soutěžní přehlídce inscenaci, která si zaslouží postup na Jiráskův Hronov.

Soubor po důkladné přípravě nastudoval hru Václava Havla *Odcházení*. Zásluhou režisérky Jany Urbanové zvolil přitom vzácný přístup, který není v našem amatérském divadle běžný: svoji práci podřídil přímo oddané službě autoru dílu. Na invenci souborové práce to nijak neubralo. Naopak: Podnítilo ji k dotváření tvaru i výrazu.

Nastudování pečlivě vypracovává podrobnosti fyzického chování i naplněného slovního jednání postav od bývalého kancléře Riegera, až po služebné duchy Osvalda a Knoblocha. Rieger zvolna a neochotně, krok za krokem, provádí ústupové tahy,

až si vybuduje teorii pro úplný zvrát svého postoje. Představitel (J. Barták) má hereckou zkušenost, ale dostal tu nový a nezvyklý úkol. Zvládá ho s jistotou. Jeho protihráč a nástupce Klein (V. Rýsl) je do své ofenzívy vybaven bohatými polohami familiérní zoviálnosti.

Prostor hry (R. Rýsl a V. Vašák) tvoří malý kout exteriéru před Riegrovou vilou (v projekci) s odpočinkovým posezením lavičky, křesla a křesla houpacího. Višňový sad sem zasahuje větvemi koruny starých stromů. Je to zákoutí pohody, zmítaným dramatickými proudy událostí. Atmosféru dotváří střídmá a účinná zvuková kulisa.

Nastudování je pozoruhodné svým ambivalentním soustředěním na předlohu a vlastní invenci, důsledným propracováním rolí a výstupů, čitelnou kresbou vztahů a jejich proměn a v neposlední řadě průběžnými reakcemi postav na proměny situací a individuální jednání partnerů.

Jiří Hraše (redakčně kráceno)

NÁROKY NÁROČNÉHO ODCHÁZENÍ

Hra *Odcházení* vyvolala řadu debat, rozpoutala vlny emocí a také se dočkala již řady inscenačních podob, včetně verze filmové. Na současnou českou hru vskutku velký úspěch. U hry Václava Havla však zcela pochopitelný, možná až samozřejmý. Inscenace souboru z Krupky je pak jedním z prvních pokusů přinést příběh odcházejícího politika také do oblasti amatérského divadelnictví.

Režisérka Jana Urbanová má soubor početný a poměrně vyzrálý a herecky zkušený. Přesto se nabízí otázka, zda a jakým způsobem se i takto obratným hercům daří komp-

likovaný text a svébytný autorův divadelní (a dramatický) jazyk přenést do scénické podoby. Krupští mají k Havlovi respekt, přistupují k jeho textu s velkou pokorou a snaží se mu se vši úctou především neublížit. A to do té míry, že mu přikládají takovou váhu, až jim místy schází nadhled a schopnost vyložit jej tak, aby se divák neztrácel ve vztazích, v pojmenování situací či ve výkladu jednání. Dramaturgické uchopení textu jako by zůstalo v rovině snahy předvést (či možná i přednést) Havlova slova a sdělit jejich poslání – a pojmenovat tak zásadní otázku selhá(vá)ní morálky v dnešním světě

Havlovo *Odcházení* je velice složitá hra, která se skládá z řady protikladných vrstev. A já si myslím, že tahle inscenace, která šla věcně, střídmě, bez nějakých složitých ambicí ve smyslu komplikovaného výkladu, postihla jisté jádro věci, vyjádřila určitý smysl. Samozřejmě, jsou tam určité problémy, že by to mohlo být o něco plastičtější v hereckých výkonech, ale pokládám to za velmi slušnou inscenaci, která se pokusila s tímto neobyčejně složitým textem poctivě vyrovnat.

Jan Císař

Mám rád Havla, jeho filosofii. Mám rád Čechova. Mám rád Shakespeara. A mám rád ten soubor, který hrál. Báť jsem se, že to sousto je příliš těžké – jak pro ně, tak pro diváka. Ale spolkl jsem ho a nemusel jsem ho ani moc zapíjet.

Miki

Velmi mě potěšilo, že je možné se s Havlovým *Odcházením* setkat i v programu amatérské divadelní přehlídky. Oceňuji odvalu a přístup tvůrců. Nejvýraznějším prvkem celé inscenace pro mě ovšem zůstala vyčnívající postava autora.

Petra Jirásková

Úvodem: inscenace mě chytla, bavila a něčím mě pozitivně táhla kupředu. Nevím, zda to bylo textem, či režijním zpracováním? Leč, vše bylo takové předem dané... Postavy málo vnitřně motivované, svázané, nalinkované. Pocit: na třetí nástupišť přijíždí vlak z Brna, potkává vlak z Vídně, provedou dialog, ale ví proč? Trochu deus ex mašina.

Vítěk Štěpán

Odcházení mě přitahovalo právě proto, že nebylo sjednocené, vyrovnané, v tom smyslu, zda odcházení je to, co nás může něčeho zbavit. Bylo to představení, které neokázalou formou sdělilo možný obraz o nás, o našich nedostatcích.

Radvan Pácl

– u elit i v nás samotných. Havel je však (jako dramatik) posledly mechanismy, strukturou, mašinérií, a to jak v rovině témat, tak v samotné podobě dramatického textu a v jeho výstavbě. Tyto mechanismy inscenátorům kladou velké nároky a nenabízejí jednoduchá řešení. Zde však inscenace zůstala na půli cesty.

Nekomplikovanost výtvarného řešení je naopak potěšitelná – zelený koberec evokující trávník, zadní bílý prospekt s černým otvorem znázorňujícím dveře, pár kousků zahradního nábytku. To jsou elementy prosté, leč přínosné. Přesto zvolená projekce, která má evokovat podobu domu, poněkud divácké vnímání zavádí do nepatřičných dimenzí – činžák

není vila, chtělo by se říci.

Odcházení na česká jeviště patří. A je pravděpodobné, že se v dalších letech dočkáme nových zpracování. A možná že především ve sféře amatérského divadla. Všichni inscenátoři se ale budou muset potýkat s podobným problémem, který se snažili překonat i divadelníci z Krupky – jak skutečně “přečíst” text, který se v mnoha směrech vymyká běžnému, tradičnímu pojetí dramatického textu a který je navíc autorem samotným průběžně a neúnavně komentován a zpochybňován.

Havel je dobrý dramatik, s jeho hrami to však režiséři nemají snadné. Ale proč by vlastně měli, že...

Petr Christov

ZAKÁZANÉ UVOLNĚNÍ

pro všechny, kdo mají v divadle bokej

Úvodní zápas šampionátu začal netradičně - samostatnými nájezdy. Kotel hostí (domáci nebyli zřejmě na základě velkého množství malilinkatých prohrěšků z loňska na stadion vůbec vpuštění) byl touto osvěžující změnou mile překvapen. Vzhledem k tomu, že se hrálo bez brankáře, připsali si ofenzivní obránci Trnka, Bezoušková, Pelant a Ryšánková několik krásných tref mimo a byli bráskně vystřídáni.

Rozjela se druhá třetina. Hned v úvodu se potvrdila očekávání většiny expertů, že půjde o velmi opatrnou taktickou bitvu. Soupeři čekali na první chybu soupeře. Nebo alespoň na tu druhou. Tu a tam se o střelu od modré pokusili Rieger, Klein či Weissenmütelhofová, ale brankář Havla nepřekonal.

Na hře se viditelně odrazil výběr dost širokého kluziště které nedávalo prostor pro těsnější kontakt se soupeřem, ani se spoluhráči. Občas se hráči s

kotoučem zatoulali tak daleko od ostatních, že pro jejich orientaci musel být na informační kostce promítán jejich rodný dům, aby našli cestu zpět.

Nejdiskutabilnější částí jinak velmi napínavého večera byl výkon komentátora. Přestože se jí zhostil jeden z nejzkušenějších a zřejmě světově nejproslulejších českých moderátorů, i on se mnohdy nechal strhnout a místo komentování zuřivě ukazoval pravou rukou, že je potřeba vyloučit soupeře na dvě minuty.

Závěrečná část byla strhující - také díky zlepšené orientaci s pomocí provizorního informačního systému na hrací ploše, vytvořeného ze zavazadel hráčů odesílaných na zbytek sezony na farmu. Nadšené publikum spokojeně sledovalo jak nakonec pravda a láska vítězí nad lží a nenávistí. No, stejně to bylo jasné už po těch samostatných nájezdech...

Boss a K

PROGRAM PRVNÍ ČÁSTI PŘEHLÍDKY

PÁTEK 6. 5. 2011

10.00 Slovanský tyátr Olomouc /
režie Zdeněk Vévoda
Alois a Vilém Mrštíkové, Zdeněk Vévoda: Maryša L.P. 2011

14.30 Společnost bloumající veřejnosti Turnov / režie Lukáš Hajn
Roman Sikora, Lukáš Hajn: Černá noc

20.00 Divadlo DUHA Polná / režie Petr Vaněk
N.R. Nash: Obchodník s deštěm

SOBOTA 7. 5. 2011

10.00 Amatérský divadelní spolek RIYO Praha / režie Josef Šedivý
Mark Ravenhill: Polaroidy

15.00 SemTámFór Slavičín / režie Milan Cimerák, Jana Žáčková
Jaroslav Havlíček, Olga Šubrtová, Martin Glaser: Muž sedmi sester

19.30 V.A.D. Kladno / režie V.A.D. Kladno
Kazimír Lupinec: Fe-erie o Kladně

NEDĚLE 8. 5. 2011

10.00 Bílé divadlo Ostrava / režie Jan Číhal, Vladimír Machek a Bílé divadlo
Jan Číhal, Vladimír Machek a Bílé divadlo: Zde – na ostrém rozhraní života (POSTELE)

13.00 Divadlo bez střechy Vyškov / režie Rado Mesarč
Mihai Ignat: Krize aneb Ještě jedna pohádka o lásce

Druhá část přehlídky proběhne od 12. května do 15. května.